

TTM Mähönen Erno(TEM), Heinonen
Liisa(TEM), Kuorikoski
Sanna(STM)

31.08.2022

JULKINEN

Asia

Komission ehdotus neuvoston jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista v. 2022

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Osana 23.5.2022 julkaisemaansa kevätpakettia komissio antoi ehdotuksen jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan päivitetyistä suuntaviivoista. Komissio antaa uuden suuntaviivaehdotuksen vuosittain, mutta suuntaviivat on yleensä pyritty pitämään muuttumattomina useamman vuoden ajan. Edellinen sisällöllinen päivitys suuntaviivoihin on tehty vuonna 2020.

Suuntaviivoista (numeroitu 5–8) on käyty keskustelua neuvoston sosiaaliasioiden työryhmässä. Työllisyyskomitea käsittelee suuntaviivoja 5–7 kirjallisessa menettelyssä ja epävirallisessa kokouksessaan 22.–23.9. Sosiaalisen suojelun komitea käsittelee vastaavasti suuntaviivan 8 kirjallisessa menettelyssä sekä kokouksessaan 19.–20.9. Suuntaviivat on tarkoitus hyväksyä neuvoston kokouksessa lokakuussa 2022.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä suuntaviivojen tekstin.

Pääasiallinen sisältö

Suuntaviivat tarjoavat puitteet jäsenvaltioiden politiikan koordinoinnin laajuudelle ja suunnalle sekä perustan maakohtaisille suosituksille eri aloilla. Työllisyyden suuntaviivat esitetään yhdessä talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen kanssa neuvoston päätöksessä jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista (yhdenmukisten suuntaviivojen II osa). Suuntaviivat toimivat maakohtaisten suositusten perustana.

Jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoja on muutettu siten, että niissä huomioidaan aiempaa vahvemmin vihreän siirtymän oikeudenmukaisuus sekä Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan vaikutukset, kuten pakolaisuus ja energiansaanti. Suuntaviivoihin on lisätty kaksi kokonaan uutta kappaletta koskien

uuden työn muotojen sääntelyä sekä ukrainalaispakolaisten sosiaalista suojelua. Lisäksi nuoriso- ja lapsitakuiden merkitystä on korostettu sekä työvoimapulan helpottamista.

Suuntaviivojen tarkoituksena on edesauttaa Euroopan kilpailukyvyyn parantamista ja tehdä siitä houkuttelevampi kohde investoinneille, työpaikkojen luomiselle ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi.

Tarkistettujen työllisyyden suuntaviivat ovat seuraavat:

Suuntaviiva 5: Työvoiman kysynnän lisääminen

Suuntaviiva 5 korostaa kestävästä sosiaalista markkinataloutta ja investointeja laadukkaiden työpaikkojen luomiseksi, mitä varten olisi vähennettävä työntekijöiden palkkaamiseen liittyviä esteitä, edistettävä vastuullista yrittäjyyttä ja aitoa itsenäistä ammatinharjoittamista ja tuettava erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja kasvua, myös helpottamalla rahoituksen saantia. Suuntaviivassa korostetaan yhteyttä oikeudenmukaiseen vihreään siirtymään, kiertotalouteen ja EU:n 2030-työllisyystavoitteeseen. Koronakriisistä toipumiseksi lyhennetyn työajan järjestelmien avulla pyritään talouden ja työllisyyden uudelleenjärjestäytymiseen. Työllistämisen ja työpaikan vaihdon kannustimilla sekä osaamisen kehittämisellä pyritään hillitsemään työvoimapulaa. Verotusta olisi siirrettävä työn verottamisesta muihin verotuslähteisiin, jotka tukevat paremmin työllisyyttä ja osallistavaa kasvua ja jotka on samalla linjattu ilmasto- ja ympäristötavoitteiden mukaisesti. Tässä suuntaviivassa käsitellään myös palkanmuodostukseen tähtäävää työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja työehtosopimusneuvotteluja. Suuntaviiva toteaa, että jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten olisi kansallisia käytäntöjä ja työmarkkinaosapuolten autonomiaa noudattaen varmistettava, että kaikilla työntekijöillä on oikeus riittävään ja oikeudenmukaiseen palkkaan työehtosopimusten nojalla tai riittävään lakisääteiseen vähimmäispalkkaan, ottaen huomioon niiden vaikutus kilpailukykyyn, työpaikkojen syntymiseen ja työssäkäyvien köyhyyteen.

Suuntaviiva 6: Työvoiman tarjonnan parantaminen sekä työhön pääsyn, elinikäisten taitojen ja osaamisen parantaminen

Suuntaviiva 6 korostaa, että jäsenvaltioiden olisi mukautettava koulutusjärjestelmiään ja investoitava niihin, jotta ne tarjoavat korkealaatuista ja osallistavaa yleissivistävää ja ammatillista koulutusta. Jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten, koulutuksen järjestäjien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, jotta voidaan puuttua koulutusjärjestelmien rakenteellisiin heikkouksiin ja parantaa niiden laatua ja työmarkkinarelevanssia myös siten, että mahdollistetaan oikeudenmukainen vihreä siirtymä. Digitaalitaitoja korostetaan erityisesti. Lisäksi kaikille olisi annettava mahdollisuus ennakoida työmarkkinoiden tarpeita ja mukautua niihin paremmin jatkuvan täydennys- ja uudelleenkoulutuksen kautta, jotta tuetaan tasapuolista ja oikeudenmukaista siirtymää, vahvistetaan sosiaalisia tuloksia, puututaan työvoimapulaan ja parannetaan talouden yleistä häiriönsietokykyä. Jäsenvaltioiden olisi myös lisättävä taitojen näkyvyyttä ja tutkintojen vertailtavuutta, myös ulkomailla hankittujen tutkintojen, sekä parannettava mahdollisuuksia saada virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella hankitut taidot ja osaaminen tunnustettua ja validoitua. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville tehokasta, nopeaa, koordinoitua ja räätälöityä apua, joka perustuu työnhaun, koulutuksen ja uudelleenkoulutuksen tukemiseen sekä mahdollistavien palvelujen saatavuuteen. Nuorisotyöttömyyteen sekä työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria koskevaan ongelmaan olisi kiinnitettävä edelleen huomiota ehkäisemällä

koulunkäynnin keskeyttämistä toimeenpanemalla vahvistettu nuorisotakuu. Jäsenvaltioiden olisi tuettava vammaisille henkilöille soveltuvia työympäristöjä. Työvoimapulaa tulisi ehkäistä edistämällä kohtuullista palkkausta ja kelvollisia työoloja. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava sukupuolten tasa-arvo ja lisättävä naisten osallistumista työmarkkinoille muun muassa takaamalla yhtäläiset mahdollisuudet ja urakehitys sekä poistamalla johtotehtäviin osallistumisen esteitä kaikilla päätöksentekotasolla. Sukupuolten väliseen palkkaeroon olisi puututtava. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että vanhemmilla ja muilla henkilöillä, joilla on hoitovelvollisuuksia, on mahdollisuus asianmukaisiin perhevapaisiin ja joustaviin työaikajärjestelyihin, jotta voidaan tasapainottaa työ-, perhe- ja yksityiselämää ja edistää näiden oikeuksien jakamista tasapuolisesti naisten ja miesten välillä.

Suuntaviiva 7: Työmarkkinoiden toiminnan ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun toimivuuden parantaminen

Suuntaviiva 7 korostaa, että jäsenvaltioiden olisi tehtävä työmarkkinaosapuolten kanssa yhteistyötä oikeudenmukaisten, avointen ja ennakoitavien työolojen alalla niin, että tasapainotetaan oikeudet ja velvollisuudet. Jäsenvaltioiden olisi vähennettävä ja ehkäistävä työmarkkinoiden segmentoitumista, torjuttava pimeää työtä ja edistettävä siirtymistä vakituisiin työsuhteisiin. Samalla olisi säilytettävä asianmukainen työturvallisuus sekä terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö työntekijöille siten, että suojellaan työvoiman oikeuksia ja varmistetaan sosiaalinen suojelu. Epävarmoihin työoloihin johtavat työsuhteet olisi estettävä muun muassa alustatyöntekijöiden tapauksessa ja torjumalla epätyypillisten työsopimusten väärinkäyttöä. Jäsenvaltioiden olisi tehostettava aktiivista työmarkkinapolitiikkaa parantamalla sen kohdentamista, saavuttavuutta ja kattavuutta ja yhdistämällä se paremmin työttömien toimeentulotukeen. Oppijoiden ja työntekijöiden liikkuvuutta olisi tuettava asianmukaisesti, jotta voitaisiin parantaa työllistävyyttä ja taitoja ja hyödyntää Euroopan työmarkkinoiden potentiaali täysimittaisesti niin, että samalla varmistetaan tasapuoliset edellytykset kaikille, jotka harjoittavat toimintaa valtioiden rajojen yli, ja tiivistetään hallinnollista yhteistyötä kansallisten hallintojen välillä. Jäsenvaltioiden olisi myös estettävä voimassa olevien sääntöjen väärinkäytökset ja puututtava tietyiltä alueilta tapahtuvan aivovuodon taustalla oleviin syihin, myös asianmukaisilla aluekehitystoimenpiteillä. Jäsenvaltioiden tulisi pyrkiä luomaan asianmukaiset työehdot uusille työn muodoille ja tukea tässä työssä myös työmarkkinajärjestöjä, sekä tarjota tukeaan työehtojen toimeenpanoon. Komission ehdottaman muotoilun mukaan jäsenmaiden tulisi tukea työmarkkinajärjestöjä saavuttamaan ja edustamaan epätyypillistä ja alustatyötä tekeviä henkilöitä. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tehostamiseksi ja sosioekonomisten vaikutusten parantamiseksi varmistettava nykyisten kansallisten käytäntöjensä pohjalta, että työmarkkinaosapuolet otetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja riittävän ajoissa mukaan työllisyys-, sosiaali- ja tarvittaessa talousuudistusten ja -politiikan suunnitteluun ja toteutukseen, muun muassa tukemalla työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantamista.

Suuntaviiva 8: Yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen sekä köyhyyden torjuminen

Suuntaviivan 8 mukaan jäsenvaltioiden olisi edistettävä kaikille avoimia osallistavia työmarkkinoita toteuttamalla tehokkaita toimenpiteitä, joilla torjutaan kaikenlaista syrjintää ja edistetään työmarkkinoilla aliedustettujen ryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia kiinnittämällä asianmukaista huomiota alueelliseen ulottuvuuteen. Jäsenvaltioiden olisi nykyaikaistettava sosiaalisen suojelun järjestelmiä, jotta niillä

voidaan tarjota kaikissa elämänvaiheissa riittävää, tehokasta, toimivaa ja kestävä sosiaalista suojelua, jolla edistetään sosiaalista osallisuutta ja sosiaalisen aseman kohentamista, kannustetaan työmarkkinoille osallistumista sekä puututaan eriarvoisuuteen myös verotus- ja etuusjärjestelmien rakenteen kautta. Yleiskattavien toimintamallien täydentäminen valikoivilla toimintamalleilla parantaa sosiaalisen suojelun järjestelmien vaikuttavuutta. Sosiaalisen suojelun järjestelmillä olisi varmistettava riittävä vähimmäistoimeentulotuki kaikille, joilla ei ole riittävästi varoja, ja edistettävä sosiaalista osallisuutta rohkaisemalla ihmisiä osallistumaan aktiivisesti työmarkkinoille ja yhteiskunnan toimintaan, myös kohdennetuilla sosiaalipalveluilla. Erityisesti olisi kiinnitettävä huomiota köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjuntaan, myös työssäkäyvien köyhyyden ja lapsiköyhyyden torjuntaan mm. lapsitakuun kautta. Apua tarvitseville tai muita heikommassa asemassa oleville jäsenvaltioiden olisi varmistettava riittävä sosiaalinen asuntotarjonta tai asumistuki sekä vastattava lisääntyvään energiaköyhyyteen. Vammaisten henkilöiden erityistarpeet, myös esteettömyys, olisi otettava huomioon näiden palvelujen yhteydessä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava nopea pääsy kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin ennaltaehkäiseviin ja parantaviin terveyden -ja pitkäaikaishoidon palveluihin niin, että varmistetaan kestävyys pitkällä aikavälillä. Jäsenvaltioiden tulisi tarjota Ukrainan pakolaisille riittävä suojelun taso. Eliniän pidentyessä ja väestörakenteen muuttuessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien eläkejärjestelmien riittävyys ja kestävyys ja tarjottava naisille ja miehille yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen muun muassa lisäeläkejärjestelmillä, jotta taataan riittävä toimeentulo. Eläkeuudistuksia olisi tuettava toimenpiteillä, joilla kurotaan umpeen sukupuolten eläke-eroja ja pidennetään työelämän kestoa, esimerkiksi nostamalla eläkeikää, ja niiden tueksi olisi laadittava aktiivisen ikääntymisen strategioita.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 148 artikla

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin työllisyys- ja sosiaaliasioiden valiokunta käsitteli komission ehdotusta mietintöluonnoksessaan *EMPL/9/09128 * 2022/0165(NLE) COM(2022)0241 – C9-0199/2022* 12.7.2022 (kuuleminen). Esittelijänä Alicia Homs Ginel (S&D). Tarkistusten jättämisen määräaika: 29. elokuuta 2022 klo 12.00. Euroopan parlamentti antanee muutosehdotuksensa syyskuun aikana, ja ne käsitellään Neuvoston työllisyyskomiteassa.

Kansallinen valmistelu

Työllisyysjaoston kirjallinen menettely 18.7.-10.8.2022
Työoikeusjaoston kirjallinen menettely 20.7.-10.8.2022
Sosiaalijaoston kirjallinen menettely 29.7.-10.8.2022

Eduskuntakäsittely

Perustuslain 97 §:n mukainen selvitys (E-kirje)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei vaikutusta kansalliseen tai Ahvenanmaan lainsäädäntöön

Taloudelliset vaikutukset

Ei budjettivaikutuksia eikä välittömiä taloudellisia vaikutuksia

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

Komission ehdotus 23.5.2022 COM(2022) 241 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erno Mähönen, TEM, erno.mahonen@gov.fi; +358 50 440 6081

Liisa Heinonen, TEM, liisa.heinonen@gov.fi; +358 50 396 0605

Sanna Kuorikoski, STM, sanna.kuorikoski@gov.fi; +358 50 532 4003

EUTORI-tunnus

EU/2022/0630

Liitteet**Viite**

Asiasanat	jaosto työllisyys (EU 29), työllisyys, jaosto työoikeus (EU 28)
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, OKM, STM, VM, VNK, VTV
